



Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiál na rokovanie HSR SR
Dňa 30. septembra 2024

č. 17)

Stanovisko k Návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov

Všeobecne k návrhu:

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenách“) predkladá Ministerstvo financií Slovenskej republiky na základe úlohy zabezpečiť doplnenie informačného systému Ministerstva financií Slovenskej republiky zriadením webového sídla na porovnanie cien potravín predávajúcich v maloobchode. Zriadenie webového sídla na porovnanie cien potravín predávajúcich v maloobchode je súčasťou opatrení, ktoré boli prijaté vládou Slovenskej republiky ako jemnejšie opatrenia, ktoré zákon o cenách umožňuje v rámci protiinflačného pôsobenia štátu, oproti regulácii cien.

Dôsledkom vojny na Ukrajine a pandémie COVID-19 bol značne ovplyvnený aj vývoj cien, ktorý má významný vplyv na vývoj životnej úrovne a sociálny i ekonomický rozvoj. Cieľom Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2023 – 2027 v oblasti cenovej politiky je zvýšenie miery reakcie verejnej politiky v oblasti cien a cenových orgánov na extrémne nežiadúci cenový vývoj životne dôležitých tovarov.

Podľa súčasného znenia zákona o cenách Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako ústredný orgán pre oblasť cien vykonáva široké spektrum kompetencií, a to najmä vypracováva koncepciu cenovej politiky a predkladá ju vláde Slovenskej republiky, ustanovuje podmienky pre dohodovanie a reguláciu cien a rozhoduje vo veciach regulácie cien. Novou kompetenciou ministerstva bude zverejňovanie cenových informácií o vybraných tovaroch. Cieľom návrhu tejto novely je preto vytvorenie celkového legislatívneho rámca pre zavedenie elektronického systému zverejňovania cien vybraných tovarov.

Tento systém má slúžiť na informovanie verejnosti o cenovom vývoji vybraných tovarov, uľahčenie orientácie na trhu pre slovenských spotrebiteľov, ktorí vďaka tomuto systému budú môcť napr. nájsť najlacnejšie potrebné tovary, cenovú históriu, zľavy tovarov, vytvorenie si nákupného zoznamu a pod. V prvom kroku pôjde o zvýšenie transparentnosti cien vybraných základných potravín a v budúcnosti pri nepriaznivých cenových výkyvoch môže dôjsť k doplneniu iných dôležitých tovarov. Pre predajcov bude štátom vytvorené spoločné miesto, kde budú vybrané predávané tovary sústredené.

Stanovisko AZZZ SR :

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky (ďalej ako „AZZZ“) zásadne žiada o stiahnutie predloženého návrhu novely zákona o cenách ako celku z legislatívneho procesu. Zároveň žiadame o prehodnotenie uznesenia vlády SR č. 732 z 20. decembra 2023 k Analýze cenového vývoja základných druhov potravín, a to vo veci zrušenia opatrenia na podporu cenovej stability a dostupnosti základných potravín vo forme zriadenia webového sídla na porovnanie cien potravín predávajúcich v maloobchode.

Odôvodnenie: Predložený návrh novely zákona o cenách nenapĺňa cieľ a dôvody vlády SR, kvôli ktorým pristúpila k prijatiu vyššie uvedeného uznesenia. Predložený návrh zákona v prípade krízových situácií nepomôže regulovať infláciu cien potravín a nevytvorí priestor vláde na to, aby mohla v prípade

potreby vstupovať do cenového vývoja. Predložený návrh zákona považujeme iba za najvýhodnejší marketingový nástroj pre obchodné reťazce, platený zo štátnych zdrojov. Nie je to nástroj na získavanie nevyhnutných cenových informácií.

AZZZ dôrazne upozorňuje na negatívny dopad predloženej novely zákona o cenách na slovenských výrobcov potravín a potravinovú sebestačnosť Slovenskej republiky, ktorá je vládou deklarovaná ako strategický záujem štátu a vládna priorita a upozorňuje, že predložená novela zákona výrazne prispieje k nenaplneniu cieľa SR týkajúceho sa dosiahnutia čo najvyššiu sebestačnosti vo výrobe potravín a zabezpečenia kvalitných a bezpečných potravín pre občanov z domácej produkcie potravín, z nasledovných dôvodov:

- navrhované zriadenie štátneho webového sídla na porovnávanie cien potravín je duplicitou k letákom obchodných reťazcov, keďže jeho hlavným cieľom je informovať spotrebiteľov o najlacnejších vybraných potravinárskych produktoch (rovnako ako hlavný cieľ letákov); jeho zriadenie vytvorí ďalší marketingový nástroj pre obchod na „cenovú vojnu“ medzi jednotlivými obchodnými reťazcami a zvýši tlak obchodníkov na znižovanie odbytových cien potravín u dodávateľov;
- každé znižovanie cien so sebou prináša riziko znižovania kvality potravín ponúkaných spotrebiteľom na slovenskom trhu;
- zriadenie štátneho webového sídla na porovnávanie cien potravín bude najväčším a najvýhodnejším marketingovým nástrojom obchodných reťazcov, pretože nebude platený zo zdrojov obchodných reťazcov ale zo štátneho rozpočtu; nebude obsahovať komplexné informácie o vybranom produkte, keďže princíp výberu potraviny je postavený len na najnižšej cene; takto vytvorený nástroj vytvára priestor na zavádzanie spotrebiteľa;
- pre slovenského zákazníka je pri nákupe potravín stále najdôležitejšia cena; prieskumy GfK ukazujú, že viac ako 60 % spotrebiteľov pri nákupe potravín podrobne sleduje ceny v rôznych obchodoch a nakupuje tam, kde je to najvýhodnejšie; to znamená, že spotrebiteľia už dlhodobo majú dostatočný prístup k informáciám o najnižších cenách potravín (akciách) vo všetkých obchodných reťazcov pôsobiacich na území SR;
- potraviny sa na Slovensku predávajú najmä v akciových cenách (na úrovni 70 %), čo znamená enormný tlak obchodu na znižovanie odbytových cien potravín u dodávateľov; výrobcovia potravín na Slovensku nemajú vytvorené vhodné podnikateľské prostredie na kumulovanie primeraného zisku a investovanie do zvýšenia konkurencieschopnosti; neexistuje systémová podpora potravinárskej výroby na Slovensku zo strany štátu; ide o obrovský problém, ktorý postupne likviduje domácu potravinársku výrobu;
- navrhované zriadenie štátneho webového sídla na porovnávanie cien potravín bude viesť k propagácii privátnych značiek obchodných reťazcov na úkor značkových výrobkov jednotlivých výrobcov potravín; každoročne kontinuálne narastá na Slovensku podiel výrobkov predávaných pod privátnymi značkami obchodných reťazcov, ktoré na pulte obchodného reťazca konkurujú ostatným porovnateľným výrobkom nižšou cenou; 80 % potravín predávaných pod privátnou značkou nie je slovenského pôvodu; u potravín predávaných pod privátnou značkou sa úplne stráca snaha obchodu o zadefinovanie pôvodu a udržanie vyššej kvality; privátne značky majú na tržbách obchodných reťazcov na Slovensku v porovnaní so západnou Európou nižší podiel, čo súvisí aj s tým, že na slovenskom maloobchodnom trhu je zasa vyšší podiel akčných ponúk značkových výrobkov; snahou obchodu je zvýšenie podielu tržieb na privátnych značkách, čo im predložený návrh zákona ešte marketingovo podporí zo štátnych zdrojov; sme zásadne proti tomu, aby sa štátnymi zdrojmi podporovala snaha obchodu, aby potravinárske podniky fungovali iba ako výrobné linky obchodných reťazcov;
- nízka cena potravín znamená nízke výrobné náklady (zákaz predaja tovaru pod výrobné náklady), medzi ktoré patria najmä náklady na suroviny, mzdy, energie a pohonné hmoty; vzhľadom na nízku konkurencieschopnosť slovenskej potravinárskej výroby, aj z dôvodu neexistujúcej systémovej podpory zo strany štátu, pôjde v prípade zriadenia štátneho webového sídla na porovnávanie cien potravín o využitie štátnych finančných zdrojov SR na

podporu predaja zahraničných potravín, čo je v zásadnom rozpore so štátnou stratégiou na podporu predaja na Slovensku vyrobených potravín; štátne finančné zdroje je potrebné nasmerovať najmä do strategických podporných opatrení na propagáciu slovenských potravín a zvýšenie konkurencieschopnosti slovenských výrobcov potravín;

- nízka cena potravín = nízka kvalita potravín; nízka kvalita potravín = zvýšené náklady na zdravotnú starostlivosť zo strany štátu a občanov; zásadne odmietame podporu propagácie potravín najnižšej kvality z finančných zdrojov štátneho rozpočtu; za efektívne vynaložené štátne zdroje považujeme investície do podpory predaja a konzumácie kvalitných potravín z domácej produkcie;
- vláda SR na jednej strane pristúpila k zavedeniu dane zo sladených nápojov od 1.1.2025 z dôvodu ozdravenia spoločnosti a na strane druhej plánuje investovať nemalé finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu do podpory predaja najlacnejších zahraničných potravín nízkej kvality, čo naopak môže viesť k zhoršeniu zdravia obyvateľstva SR;
- saldo zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami sa každoročne zvyšuje; v roku 2023 bolo pasívne v objeme - 2 238,2 mil. EUR, v porovnaní s rokom 2022 sa zvýšilo o 321,4 mil. EUR (16,8 %), ak sa vláda SR nezamerá na podporu lokálnej/domácej produkcie potravín (tak ako to robí väčšina európskych krajín), bude mať postupne Slovensko na pultoch obchodu iba zahraničné potraviny a vláda stratí akékoľvek nástroje na to, aby vstupovala do regulácie cien potravín;
- predložený návrh zákona považujeme za diskriminačný; je určený pre určitú nízkopríjmovú časť obyvateľstva ale nenapĺňa preferenčné požiadavky ostatných obyvateľov SR, pre ktorých cena nie je jediným ukazovateľom ovplyvňujúcim ich rozhodnutie pre nákup potravín a to napr. z dôvodu dosiahnutej úrovne potravinovej gramotnosti, zo zdravotných dôvodov, z dôvodov, ktoré vyplývajú zo životného štýlu a pod.; financovaný však má byť zo štátneho rozpočtu, ktorý sa napĺňa finančnými prostriedkami od všetkých daňových poplatníkov; predložený návrh zákona by mal byť cielený na všetkých občanov Slovenskej republiky a na podporu predaja na Slovensku vyrobených potravín, aby mal skutočne pozitívny dopad pre Slovensko;
- upozorňujeme na existujúce praktiky „kanibalizovania“ trhu nízkymi cenami na európskom trhu, ktorý je možný vzhľadom na nerovné dotačné podmienky EÚ a podporné mechanizmy v jednotlivých krajinách EÚ aj mimo EÚ; prebytky tovaru, ktorým si nechcú znehodnotiť vlastný trh (zníženie tovaru na domácom trhu), za minimálne ceny umiestňujú tovar na trh susedný; Slovensko je jednou z cieľených krajín, kde sa takéto tovary dostávajú a postupne likvidujú domácu výrobu potravín; Slovensko je pomerne malý trh, takže nie je problém vyvieť prebytky inej krajiny s dominantnou výrobou; predloženým návrhom zákona na zriadenie štátneho webového sídla na porovnávanie cien potravín budeme smerovať spotrebiteľov na nákup aj takýchto zahraničných potravín a štátom garantovať, že táto najnižšia cena je cena spravodlivá.

Záver :

AZZZ SR nesúhlasí s uvedeným materiálom, neodporúča ho na ďalšie legislatívne konanie a žiada ho stiahnuť z legislatívneho procesu.